

הגדה The Origin Of The

מנהג ארץ ישראל- The Found In The Cairo Geniza-הגדה Lesson Six-

Source 1

תוספתא מסכת ברכות (ליברמן) פרק ג, הלכה כה-שמונה עשרה ברכות שאמרו חכמים כנגד שמנה עשרה אזכרות שבהבו לה' בני אלים. כולל של מינים בשל פרושין; ושל גרים בשל זקנים; ושל דוד בבונה ירושלם. אם אמר אלו לעצמן ואילו לעצמן יצא.

Translation: The eighteen Brachos of Shemona Esrei that our Sages composed correspond to the eighteen times that G-d's name appears in Chapter 29 of Tehillim. In order to maintain eighteen Brachos within Shemona Esrei, it is permissible to join the Bracha in opposition to apostates with the Bracha of the sinners or the Bracha that concerns the converts with the Bracha concerning our elders or the Bracha that requests the restoration of the Davidic monarchy with the request for the restoration of Jerusalem. If you wish, you may recite any of these Brachos individually.

Source 2

מנהג בבל			מנהג ארץ ישראל	
ענף 2 (7)	ענף 2 (42)	ענף 1 (114)	ענף 2 (11)	ענף 1 (18)
לדור ודור בגיד גדלך ולנצח נצחים קדושתך נקדיש	אתה קדוש ושמך קדוש וזכרך קדוש ומשרתיך קדושים וקדושים בכל יום יהללוך סלה	אתה קדוש ושמך קדוש וקדושים בכל יום יהללוך סלה	אתה קדוש ושמך קדוש ולך יאמרו קדושים קדוש	קדוש אתה ונורא שמך ואין אלוה מבלעדיך
ושבתך אלהינו מפינו לא ימוש לעולם ועד כי מלך גדול וקדוש אתה ברוך אתה יי האל הקדוש	ברוך אתה יי האל הקדוש	ברוך אתה יי האל הקדוש	ברוך אתה יי האל הקדוש	ברוך אתה יי האל הקדוש

Source 3

מנהג ארץ ישראל			
ענף 1א (3)	ענף 2ב (2)	ענף 2ג (2)	ענף 2א-ב (2)
רחם יי אלהינו ברחמיך הרבים על ישראל עמך ועל ירושלם עירך	רחם יי אלהינו ברחמיך הרבים על ישראל עמך ועל ירושלם עירך	רחם עלינו יי אלהינו ברחמיך הרבים על ישראל עמך על ירושלם עירך	על ירושלם עירך ברחמים תשוב
ועל ציון משכן כבודך ועל היכלך ועל מעונך ועל מלכות בית דוד משיח צדקך	ועל ציון משכן כבודך	על ציון משכן כבודך על מלכות בן דוד משיחך	
			»כסא דוד בתוכה יכון» »תשכון בתוכה כאשר דברת»
	קנא לביתך ולחיכלך	בנה ביתך ושכלל היכלך	
ברוך אתה יי אלהי דוד בונה ירושלם	ברוך אתה יי אלהי דוד בונה ירושלם	ברוך אתה יי אלהי דוד בונה ירושלם	

הגדה The Origin Of The

Source 4

מנהג בבל				מנהג ארץ ישראל		
ענף 22 (14)	ענף 22 (54)	ענף 24 (47)	ענף 1 (38)	ענף 2 (8)	ענף 11 (11)	ענף 7 (7)
רצה יי אלהינו בעמך ישראל ולתפלתם שעה והשב	רצה יי אלהינו בעמך ישראל ובתפלתם והשב	רצה יי אלהינו בעמך ישראל ובתפלתם והשב	רצה יי אלהינו בעמך ובתפלתם והשב	רצה יי אלהינו	רצה יי אלהינו	רצה יי אלהינו
				ושכון בציון מהרה יעבדך עבדך בירושלם	ושכון בציון מהרה יעבדך עבדך ובירושלם גשתחוה לך	ושכון בציון מהרה יעבדך בניך בירושלם
לדביר ביתך ואשי ישראל ותפלתם מהרה באהבה תקבל ברצון ותהי לרצון תמיד עבודת ישראל עמך	לדביר ביתך ואשי ישראל ותפלתם מהרה באהבה תקבל ברצון ותהי לרצון תמיד עבודת ישראל עמך	לדביר ביתך ואשי ישראל ותפלתם מהרה באהבה תקבל ברצון ותהי לרצון תמיד עבודת ישראל עמך	לדביר ביתך ואשי ישראל ותפלתם מהרה באהבה תקבל ברצון ותהי לרצון תמיד עבודת ישראל עמך	ואתה ברחמים תחפץ בנו ותרצינו		
ותחפץ בנו ותרצינו ותחוינה עינינו בשובך לנוך לציון ברחמים	ותחוינה עינינו בשובך לנוך לציון ברחמים ותרצה בנו ובעבודתינו כמאז	ותחוינה עינינו בשובך לנוך לציון ברחמים	ברוך אתה יי	ברוך אתה יי שאותך ביראה נעבוד	ברוך אתה יי שאותך ביראה נעבוד	ברוך אתה יי שאותך ביראה נעבוד
המחזיר שכינתו לציון	המחזיר שכינתו לציון	המחזיר שכינתו לציון	המחזיר שכינתו לציון			

הגדה The Origin Of The

Source 5

מנהג בבל		מנהג ארץ ישראל		
ענף 2 (42)	ענף 1א (24)	ענף 3 (4)	ענף 2 (2)	ענף 1 (16)
<p>שים שלום טובה וברכה חסד ורחמים עלינו ועל ישראל עמך</p> <p>וברכינו</p> <p>כולנו כאחד במאור פניך כי ממאור פניך נתתה לנו י' אלהינו תורה וחיים אהבה וחסד צדקה ורחמים ברכה ושלום</p> <p>וטוב בעיניך לברך את עמך ישראל בכל עת</p> <p>ברוך אתה י'</p> <p>המברך את עמו ישראל בשלום</p>	<p>שים שלום טובה וברכה חסד ורחמים</p> <p>וברכינו</p> <p>כולנו כאחד במאור פניך כי ממאור פניך נתתה לנו י' אלהינו תורה וחיים אהבה וחסד צדקה ורחמים</p> <p>וטוב בעיניך לברך את עמך ישראל בכל עת</p> <p>ברוך אתה י'</p> <p>המברך את עמו ישראל בשלום</p>	<p>צדיק אתה י' אלהינו כי כן דרכיך ושלום צדיתנו ברוך אתה י'</p> <p>עושה השלום</p>	<p>ברכינו אלהינו ושמרינו וחנינו ושלומך שים עלינו וסוכת שלומך פרוס עלינו</p> <p>ברוך אתה י' מעון הברכות ועושה השלום</p>	<p>שים שלומך</p> <p>על ישראל עמך ועל עירך</p> <p>וברכינו</p> <p>כולנו כאחד</p> <p>ברוך אתה י'</p> <p>עושה השלום</p>

הגדה The Origin Of The

Source 6

מנהג בבל				
ענף 2א (11)	ענף 2ב (26)	ענף 2ג (6)	ענף 3 (12)	ענף 4 (8)
ש"ס שלום טובה וברכה חן וחסד ורחמים עלינו ועל ישראל עמך	ש"ס שלום טובה וברכה חן וחסד ורחמים עלינו ועל ישראל עמך	ש"ס שלום טובה וברכה חיים ¹¹ חן וחסד ורחמים עלינו ועל כל ישראל עמך	ש"ס שלום טובה וברכה חן וחסד ורחמים עלינו ועל כל ישראל עמך	שלום רב על ¹² ישראל ¹³ תשים לעולם
וברכיני י"י אלהינו ¹⁴	וברכיני י"י אלהינו ¹⁵	וברכיני אבינו	וברכיני אבינו ¹⁶	
כולנו כאחד במאור פניך כי ממאור פניך נתתה לנו י"י אלהינו תורה וחיים אהבה וחסד צדקה ורחמים ברכה ושלום	כולנו כאחד במאור פניך כי ממאור פניך נתתה לנו י"י אלהינו תורה וחיים אהבה וחסד צדקה ורחמים ברכה ושלום	כולנו כאחד במאור פניך כי מאור פניך נתתה לנו י"י אלהינו תורה וחיים אהבה וחסד צדקה ורחמים ברכה ושלום	כולנו יחד במאור פניך כי באור פניך נתתה לנו י"י אלהינו תורה וחיים אהבה וחסד צדקה ורחמים ברכה ושלום	כי אתה הוא ¹⁷ מלך ארץ כל ¹⁸ השלום וטוב בעיניך לברך את עמך ישראל בכל עת ¹⁹
וטוב בעיניך לברך את עמך ישראל בכל עת	וטוב בעיניך לברך את עמך ישראל בכל עת	וטוב בעיניך לברכנו ולברך את עמך ישראל בכל עת ובכל שעה ובכל רגע ²⁰	וטוב בעיניך לברך את עמך ישראל בכל עת ברוב עוז ושלום	
וש"ס שלום בעולם	בשלום ²¹ וש"ס שלום רב ²² בעולם ועל עמך ישראל תשים שלום לעולם ועד	ושלום רב על עמך ישראל בכל עת תשים לעולם ועד		
ברוך אתה י"י	ברוך אתה י"י	ברוך אתה י"י	ברוך אתה י"י	ברוך אתה י"י
המברך את עמו ישראל בשלום	המברך את עמו ישראל בשלום	המברך את עמו ישראל בשלום	המברך את עמו ישראל בשלום	המברך את עמו ישראל בשלום

Source 7

תשובות פרקי בן אבוי- עד עכשו אין אומרים בארץ ישראל קדיש ושמע אלא בשבת או בימים טובים בלבד בשחרית בלבד חוץ מירושלים ובכל מדינה שיש בה בבלאין שעשו מריבה ומחלוקת עד שקבלו עליהם לומר קדושה בכל יום אבל בשאר מדינות ועיירות שבארץ ישראל שאין בהם בבלאין אין אומרים קדוש אלא בשבת ובימים טובים בלבד.

Translation: Until now it was not the custom in Israel to recite Kedushah and a verse from Kriyat Shema in Kedushah except on Shabbat and on Yom Tovim and only in Schacharit. Kedushah was recited everyday in Yerushalayim and any part of the country where Jews of Babylonian descent lived who caused infighting and disagreement until the residents of that area agreed to recite Kedushah every day. But in other parts of Israel and in cities where Jews of Babylonian descent did not live, the residents of those areas did not recite Kedushah except on Shabbat and on Yomim Tovim.

Source 8

קידוש

אשר קדש ישראל עמו מכל העמים
ורצה בהם מכל הלשונות

ויתן לנו ה' א-להינו שבתות
למנוחה חגים וזמנים לששון את יום
השבת הזה את יום חג המצות לשמחה
וליום טוב ולמקראי קדש

כי בו עשה ה' א-להינו נסים וגבורות
לאוהביו ונפלאות לבני ידיו.

שמונה עשרה לשלש רגלים-כמנהג ארץ ישראל

אתה בחרת בישראל עמך מכל עם
זרע ישורון רצית מכל לשון
ותגישם לפני חורב
ותקרבם באהבה סביבות הר סיני
ותתן להם משפטים ישרים
ותורות אמת
חקים ומצות טובים
אשר יעשה אותם האדם וחי בהם

ותתן לנו י-א-להינו באהבה
מועדים לשמחה
את יום מקרא קודש הזה
את יום . . . הזה
(לשמחה וליום טוב ולמקרא קודש)
(למוסף: להקריב בה קרבן מוסף)

(ככתוב בתורתך . . . (פסוקים)
א-להינו וא-להי אבותינו גלה כבוד מלכותך
מלוך על עמך ישראל במהרה
הופע והנשא עלינו לעיני כל חי
וקרב פזורינו מבין הגוים
ונפוצותינו כנס מירכתי ארץ

והביאנו ה' א-להינו לציון עירך ברנה
ולירושלים בית מקדשך בשמחת עולם
ויאמרו מעשיך ה' א-להי ישראל מלך
ומלכותו בכל משלה

אנא א-להינו יעלה ויבא
יגיע יראה ירצה ישמע יזכר יפקד
זכרוננו פקדוננו

זכרון עמך
עירך ארצך היכלך מקדשך מעונ
זבולך עדתך נווך פליטתך
לפניך לטובה לרחמים
ביום מקרא קודש הזה
ביום . . . הזה

זכרנו בו לטובה ה' א-להינו
פקדנו בו לברכה ולרחמים מלכינו
חוסה אתה ה' א-להינו
הגן הרוח הצל וחמול
ורחם עלינו והושיענו
וחננו וענינו והרוח לנו מצרותינו
כי אליך עינינו
כי א-ל מלך חנון ורחום אתה לבדך נקראת
ויחי יום מקרא קודש הזה
יום . . . הזה

סוף וקץ לכל צרותינו
תחלה וראש לישועתינו

ועינינו תאיר בבית מאווינו
ושם נראה לפניך בשלש פעמי רגלינו
ככתוב בתורתך:
שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך
את פני י-י א-להיך במקום אשר יבחר
בחג המצות ובחג השבועות ובחג הסוכות
ולא יראה את פני י-י ריקם
איש כמתנת ידוכברכת י-י א-להיך אשר נתן לך

והשיאנו י-י א-להינו
את ברכת מועדיך לשלום
כאשר ואמרת ורצית
כן תברכנו סלה
כי בעמך ישראל בחרת
ואותנו קידשת
(ויום מקרא קודש הזה
יום . . . הזה

באהבה ובשמחה הנחלתנו)
(למוסף: ונעשה לפניך את חובתינו
תמידי יום וקרבן מוסף)
ברוך אתה י-י מקדש ישראל ו . . .
ומועדי שמחה והזמנים (והרגלים) ומקראי קדש.

ברוך אתה ה' מקדש ישראל השבת וחג המצות ומועדי שמחה והזמנים ומקראי קדש.
